

UT-114 1 Kulturelle endringsprosesser

Kandidat 8888

Oppgaver	Oppgavetype	Vurdering	Status
1 UT-114, forside	Flervalg	Automatisk poengsum	Lever
2 UT-114, del 1	Skriveoppgave	Manuell poengsum	Lever
3 UT-114, del 2	Skriveoppgave	Manuell poengsum	Lever

UT-114 1 Kulturelle endringsprosesser

Emnekode	UT-114	PDF opprettet	04.09.2017 15:20
Vurderingsform	UT-114	Opprettet av	Emma Hansen
Starttidspunkt:	08.12.2016 10:00	Antall sider	9
Sluttidspunkt:	08.12.2016 15:00	Oppgaver inkludert	Ja
Sensurfrist	201701020000	Skriv ut automatisk rettede	Ja

UT-114, forside

Emnekode: UT-114

Emnenavn: Kulturelle endringsprosesser

Dato: 8. desember

Varighet: 5 timer

Tillatte hjelpemidler: Ingen

Det forekommer av og til spørsmål om bruk av eksamensbesvarelser til undervisnings- og læringsformål. Universitetet trenger kandidatens tillatelse til at besvarelsen kan benyttes til dette. Besvarelsen vil være anonym.

Tillater du at din eksamensbesvarelse blir brukt til slikt formål?

- Ja
 Nei

UT-114, del 1

Kort svar (maks et avsnitt)

Forklar/definer følgende begrep:

1. Kulturrelativisme
2. Matrilineær
3. Sted
4. Essensialisme
5. Glokalisering

Skriv ditt svar her...

BESVARELSE

1) Kulturrelativisme er et syn innenfor antropologien som går ut på at en skal forsøke å se alle kulturer ut ifra deres eget ståsted. Ofte blir etnosentrismen satt opp som kulturrelativismens motsats. Her vurderer man alle andre kulturer ut ifra sin egen kultur, og setter videre sin egen kultur øverst på en rangstige over hva som er best. Det er nettopp det motsatte man søker å gjøre, om man skal vurdere en kultur ut ifra et kulturrelativistisk ståsted. Det handler ikke om å sammenligne andre kulturer med sin egen, men å se på hvordan andre kulturer fungerer og hvordan de er unike. Kulturrelativismen har blitt kritisert, da det er vanskelig for en antropolog å være fullstendig kulturrelativistisk. Man vil som regel alltid bruke sin egen kultur for å forstå andre, men poenget er at en antropolog skal søke å være så kulturrelativistisk som mulig i sitt arbeid.

2) Matrilineær er det motsatte av patrilineær og betyr at arvelinjen går på morssiden, ikke farssiden. Et eksempel på dette kan være i jødedommen, hvor man må ha en jødisk mor for selv og kunne bli jøde.

3) Sted er et begrep som ikke lett lar seg definere bare ved hjelp av en setning. Kort fortalt er sted et konkret, målbart punkt i rommet, hvor rom viser til alt eller det hele. Det er likevel viktig i denne sammenheng å nevne at steder ikke bare blir til steder av seg selv. Det må tillegges mening, og det gjerne over noe tid. Et sted er altså et sted fordi noen føler en tilknytning til det, har gitt det mening og som regel har følelsesmessige bånd knyttet til nettopp det stedet. Det være seg en hjemby, et land eller et turområde.

4) Essensialisme er en form for forståelse som kan karakteriseres som en nokså deskriptiv måte for forståelse. Det være seg om det gjelder i forhold til f. eks identitet eller kultur. Man søker å forklare, som det ligger i navnet, essensen i noe. Skulle det være identitet, vil man kun vise til de karakteristikkene en person er født med slik som utseende, kjønn, hudfarge etc. Skulle det være kultur viser man til at kultur er noe avgrenset, som definerer hvordan dem som "befinner" seg innenfor en viss type kultur oppfører seg.

5) Glokalisering er et begrep som viser til hvordan noe spesielt eller unikt blir til noe universelt, og det gjerne gjennom globalisering. To praktiske eksempler på dette er hvordan spredning av musikk fra USA har gjort hip-hop til en musikk sjanger folk hører på i mange deler av verden. Det er også viktig å nevne at når noe blir globalisert, kan man også gjøre noe unikt mer lokalt, og det er her vi kommer til det neste praktiske eksemplet. I India er, som kjent for mange, kua et hellig dyr. Man spiser ikke ku i India. Likevel har McDonalds stor utbredelse i India som i mange andre land i verden i dag, og løsningen har da vært at de har en helt egen meny uten ku. Her har altså noe spredt seg gjennom globaliseringen, blitt tatt imot og gjort lokalt.

UT-114, del 2

Besvar en av følgende to oppgaver

Enten:

Drøft identitet i forhold til kulturelt forbruk.

Eller:

Drøft globalisering i forhold til identitet. Ta utgangspunkt i tradisjonelt syn på kultur i sosialantropologien, og hvordan globalisering og migrasjon har utfordret dette synet.

Lykke til!

Skriv ditt svar her...

BESVARELSE

I denne oppgaven vil jeg ta utgangspunkt i det tradisjonelle synet på kultur i sosialantropologien. Jeg vil deretter gjøre kort rede for globalisering og migrasjon, før jeg drøfter disse opp i mot hvordan de kan utfordre dette synet på kultur. Jeg vil også i denne drøftingen trekke inn identitet, det særlig i forhold til økt globalisering.

Kultur er et av de begrepene man støter oftest på innenfor sosialantropologien, og det er dermed lett å skjønne at begrepet har blitt forsøkt definert svært mange ganger, på svært mange forskjellige måter. En noe enkel og kort definisjon kan dog være "de normer, verdier og det tanke sett en person har med seg som ballast fra egen bakgrunn/samfunn".

Kulturbegrepet har blitt utviklet gjennom flere hundre år, og det er i relativt ny tid kultur har fått en mer kulturell relativistisk betydning, ref. oppgave 1. I de tidligste faser, i opplysningstida, ble gjerne kultur sett på som skillete mellom dannelse og naturtilstand. Begrepet bygget senere lenge på dette, at kultur eller gjerne da "høykultur" var noe for de dannede og man så gjerne ned på det som var massen eller "massekulturen". I senere tid har man tatt mer høyde for at kultur ikke kan referere til noens bedre smak enn andre, men heller til et hvert samfunns eller gruppes unike inndeling. Kjernen i sosialantropologien er jo nettopp å finne ut på hvilke måter alle samfunn/kulturer er unike, eller på hvilke måter de ikke er det.

Det kan også gi mening å gjøre rede for forskjellen på en essensiell og dynamisk forståelse av kultur. En essensiell forståelse av kultur bygger mer på tanken om at man kan definere kultur som noe avgrenset, og deskriptivt. Er man norsk, ja da er man del av den norske kulturen og vil oppføre seg slik alle som er norske

som er del av samme kultur gjør. Man søker altså å forklare menneskers atferd ut ifra hvilken kultur de hører til.

I nyere tid har man heller beveget seg mot det man kaller en dynamisk forståelse av kultur. Her viser man til at kultur er noe som stadig forandrer seg, og derfor ikke er noe avgrenset. En person kan være norsk og høre til "norsk" kultur, men det betyr ikke dermed at man kan forklare all oppførsel til gitte person på bakgrunn kun av dette. Man kan godt være norsk, men heller føle større tilknytning til enn annen kultur enn akkurat det norske. Og hva er egentlig norsk kultur?

Man tar også i en dynamisk forståelse av kultur større høyde for at kultur er noe som er sosialt konstruert. Det er ikke noe som "bare er der", det er heller ikke en ting, men noe man har. Kultur finnes fordi vi skaper den, og gir ting mening. Og det er når vi videre fortsetter å gi disse tingene mening at kultur danner seg og får rotfeste. Kultur kan dermed sammenlignes med et isfjell. Det er mye mer ved begrepet, enn det man først ser og det tar som regel lang tid før man forstår alt hva en kultur innebærer. Dette henger tett sammen med det at kultur sitter mer i kroppen, enn det gjør i hodet. Man operer på "autopilot" i vante omgivelser, og gjør det man har blitt lært opp til å gjøre uten å tenke særlig over det. Kultur er altså noe som er vanskelig å lære bort, og vanskelig å lære selv om man ikke selv har vokst opp med den.

Etter denne definisjonen av kultur, kan vi bevege oss videre til globalisering. Dette er også et begrep som har blitt forsøkt definert mange ganger, på mange forskjellige måter. En enkel og oversiktlig definisjon her kan være at globalisering er spredning av tanker, normer og verdier på kryss og tvers av verden. Man sier ofte også at verden blir "mindre" og mer lik. Dette er absolutt noe som er mulig å drøfte, og som vil bli drøftet senere, men det er greit å ha en slik definisjon klargjort.

En kan også diskutere om globalisering har funnet sted helt siden man begynte å reise ut og oppdage verden gjennom kolonisering på 1400-1500 tallet, eller om man heller vil vise til spredning av teknologi og ikke minst massemedier gjennom internett fra 1990-tall og frem til i dag. Begrepet asymmetrisk globalisering er også verdt å nevne. Det referer til at globaliseringen foregår noe skjevt. Det er som regel Vesten som gagnar mer på globalisering, enn resten av verden. Noen er vinnere, mens noen ikke henger med og er "tapere" i globaliseringen.

En ryddig inndeling vil være å nevne at globalisering kan gå på det økonomiske, det politiske og ikke minst det kulturelle. Når det er snakk om økonomisk globalisering kan man trekke frem handelen som i dag foregår på kryss og tvers av både landegrenser, og verdensdelar. Vi handler med EU, og USA og er tett vedv inn i handelsavtaler. På mange måter er dette gunstig da det skaper en konkurranse og et "bedre" marked, men det kan også være farlig ift. økonomiske kriser som man opplevde senest i 2008. Politisk er også EU et godt eksempel, og det er ikke snakk om bare norsk politikk. Man må ta hensyn til andre land i sin politikk, se bare nå til regjeringsskifte med tanke på Det grønne skiftet. Man er alle involvert i det man ønsker skal være en bedre miljøpolitikk, ikke bare for Norge men resten av Europa og verden.

I denne oppgaven, og i sosialantropologien spesielt, er det derimot det kulturelle som vektlegges. Gir det mening å snakke om unike kulturer, når så mye av de samme nyhetsbildene, popmusikk, verdier TV-serier mm. blir spredd til store grader av verden? Klarer man å holde på "sin egen" kultur oppi alt dette?

I dagens verdensbilde vil det også klart gi mening å flette migrasjon inn når man snakker om globalisering. Vi har i de siste år opplevd en av de største flyktningskrisene verden har sett, noe som betyr at det ikke bare er snakk om spredningen av tanker, verdier og normer men også mennesker. Dette kan også bli referert til som mobilitet. Mange mennesker migrerer innad i eget land, men mange migrerer også til andre land. En skiller også mellom såkalt tvungen, og frivillig migrasjon. I en tvungen migrasjon handler det gjerne om å flykte, man kan snakke om "push-faktorer" som gjør at et menneske er villig til å forlate sitt eget land til fordel for et annet. Ikke fordi det nødvendigvis er et ønske om det, men fordi tilstandene i ens eget land er så ille. I en frivillig migrasjon migrerer man gjerne fordi man ønsker noe bedre for seg selv og sine enn det man allerede har, man snakker her om "pull-faktorer". Det kan være at man ser at et annet land har høyere lønninger, bedre likestilling, bedre skolevesen eller generelt tilbyr en bedre levestandard enn den man er vant til. Som regel er det både push-, og pull-faktorer som bidrar når noen migrerer.

Flyktninger, og innvandrere som da migrerer til andre land utgjør en helt spesiell gruppe migranter. Dette spesielt fordi man tar med seg en annen kultur til en ny, noe som kan skape utfordringer og spenninger. I tillegg kommer mange migranter fra en majoritet, til et annet land hvor de opplever og heller bli en minoritet.

Hva skjer så med kulturen når den blir utsatt for en stadig økende globalisering, det være seg gjennom teknologi, internett og en tilstrømning av mennesker? Og hva med menneskene som strømmer til, og dem som opplever at mange nye mennesker kommer til deres land opp i alt dette? Det gir nå mening å trekke identitet inn i det hele.

Når en først tenker på identitet er det lett å tenke seg til det mest åpenbare, kjønn, alder, utseende, etnisitet osv. Men er dette nok for å forklare hva noens identitet er? De foregående karakteristikkenne passer godt inn i det man kaller en essensialistisk forståelse av identitet. Essensialisme er nemlig også en måte man kan forklare identitet på, men er i likhet med essensialistisk kulturforståelse ikke lenger like utbredt i dag. Denne forståelsen går også her ut på at man forklarer det man ser. Essensialismen sier her at en person er født med visse karakteristikk, man kan nesten si det er biologisk, og det er disse som utgjør en persons identitet. Forsvinner disse, vil personen ikke lenger være seg selv. Identitet lar seg nok derimot ikke så lett beskrive, en må i mye større grad ta høyde for at også identitet er sosialt konstruert. Den blir til ved hjelp av stedet man er fra, familien man tilhører, språket man snakker osv. Identitet er også relasjonell, den kommer til syne i det man er i kontakt med andre. Man kan også snakke om en performativ identitet, dette kommer best til uttrykk gjennom kjønn, man er "gitt" identiteten kvinne og oppfyller de kriteriene en kvinne har i kontekst av kulturen man tilhører. Det burde nå være lett å skjønne at det er store utfordringer man møter, når man som migrant tar med seg ikke bare sin egen identitet, men også sin egen kultur til et annet sted.

Som tidligere nevnt er identitet i likhet med kultur noe som er sosialt konstruert. Dermed vil det kanskje være lett å tro at om man migrerer til et sted med annen kultur, så er det bare å endre sin identitet til å passe inn i en ny kultur. Så lett er det dessverre ikke. Som kultur, sitter også identitet godt i kroppen. Fordi om den er konstruert, betyr ikke det at man stadig er veldig klar over hvordan man ønsker å konstruere den. Det går heller på det at forskjellige inntrykk og kontekster er med på å forme noens identitet.

Som en konsekvens av økende migrasjon opplever man også et stadig mer flerkulturelt samfunn. Her kan utfordringene ligge i om man opplever en slags inndeling av samfunnet i forskjellige grupperinger, eller om

man klarer å få til en vellykket integrering. Altså at innvandrere som kommer til nye kulturer, på en suksessfull måte blir flettet inn i samfunnet. Man kan også da snakke om at innvandrere ofte lever med to identiteter, man er f. eks pakistansk samtidig som man er norsk og det kan også bety noe helt annet å være pakistansk i Oslo, enn det betyr å være pakistansk i Pakistan.

Hvordan kan så denne utviklingen vi ser som følge av globalisering og migrasjon påvirke eller utfordre synet på kultur? Et moment som ble trukket frem i definisjonen av globalisering var at verden blir "mindre" og mer lik. Gjør den egentlig det? På mange måter kan man også trekke frem hvordan en slik globalisering nesten heller kan bidra til å fremheve de ulikheter som eksisterer. En kan nesten se en trend hvor man tviholder på det "unike" ved ens egen kultur, når det stadig skal trekkes frem i hvor stor grad alle blir like. Blir det viktigere for nordmenn å holde på man ser for seg er det typisk norske, når man stadig sammenlignes eller ses i kontekst med Vesten, eller Norden? Det er ofte også slik at jo likere man er, jo viktigere er det å vise til sine egne unike verdier. Det er nok gjenkjennelig for de fleste at det er ofte viktigere å vise til hvor unikt Norge er om man blir sammenlignet med Sverige, enn f. eks andre land i Europa. Eller på samme måte som to små nabobygder ofte skal vise til hvor forskjellige de er fra hverandre, selv om de i en større kontekst er nokså like.

Man kan trekke en parallell fra dette til hvordan folk kan reagerer når noen "utenifra" kommer inn og utfordrer ens egen kultur. Dette kan gi grobunn for en slags etnosentrisk tankegang, som på mange måter er motsatsen til det som er tidligere nevnt som kulturrelativisme. Man setter sin egen kultur høyest, og vurderer alle andres ut ifra sin egen. For mange er det vanskelig å godta at migranter skal ta med seg en annen kultur når de migrerer, og i møte med andre kulturer ønsker man ofte å fremheve sin egen. Dette er kanskje en av de største utfordringene når det kommer til nettopp migrasjon og kultur.

Utfordrer en økende globalisering og migrasjon det tradisjonelle synet man har på kultur i antropologien? Svaret er nok både ja, og nei. En kan argumentere for at det fortsatt gir like mye mening å definere kultur, slik som begrepet ble definert innledningsvis i teksten selv om man opplever en globalisering. Kultur, og for såvidt identitet, handler fremdeles om den ballast en person har med seg med tanke på normer, verdier og tankesett. Muligens handler det i større grad om hvordan disse kan sammenflettes, og harmonere med hverandre i en verden som er preget av migrasjon og globalisering.

I sosialantropologien hvor kjernen er å se om hvorvidt alle samfunn er like, eller unike kan også globalisering være en utfordring. Men kanskje er det en spennende utfordring. Det at verden globaliseres kan også bidra til mer multikulturelle samfunn. Det betyr ikke at alle samfunn blir mer like, men at de kanskje blir enda mer intrikate og diverse. Det skapes også mulighet for å studere hvordan identiteter og kultur forandrer seg, eller forsterkes i møte med andre.

Avslutningsvis kan man si at ja, globalisering og migrasjon utfordrer selvfølgelig synet på kultur, men som nevnt tidligere er det jo nettopp i relasjon med andre både identitet og kultur skapes. Dermed kan man si at selv om en "norsk" kultur eller identitet utfordres av andre, kan globalisering også bidra til å skape noe nytt som kan være både fint og spennende.

